

FG0045 Examensarbete 15 hp

2015

Lärarexamen med inriktning musik

Institutionen för musik, pedagogik och samhälle

---

Handledare: Ronny Lindeborg

Examinator: David Thyrén

Marcus Josephson

# **Då känns det som att noterna kommer som ett brev på posten**

*Om musikklasselävers upplevda kunskaper inom  
notläsning*



## Sammanfattning

De senaste åren har varit omvälvande för musikbranschen då digitala verktyg har gett den strömmade musiken en allt större plattform. Vi har idag möjlighet att lätt nå miljoner låtar med endast några knapptryck, och barn i vår tid har under sin uppväxt tillgång till musik på ett sätt som ingen annan tidigare generation har upplevt. Detta gör att noter och notläsning kan tyckas föra en tynande tillvaro då det är så lätt att istället lära sig sånger via sitt gehör. Hur påverkar detta barns inställning till musikteori och notläsning? Finns det fortfarande barn som anser att det är viktigt att kunna läsa noter och sjunga sånger ”direkt från bladet”? Syftet med denna studie har varit att undersöka vilka källor som elever i tre musikklasser upplever som viktigast för deras notläsningskunskaper och om de upplever att det är viktigt att kunna läsa noter. Är det så att det är instrumentundervisning utanför skolan som är viktigast eller är det teorilektionerna i skolan, eller rentav körsångslektionerna? Har de tagit vara på möjligheten att lätt söka efter information på internet när de har studerat? Undersökningen genomfördes på både kvantitativ och kvalitativ väg med hjälp av en enkät som fylldes i av alla elever i varje klass samt intervjuer med tre utvalda elever. Resultatet visar föga förvånande att teorilektionerna är det som de allra flesta anser är den största källan till deras kunskaper inom notläsning. De vittnar om att dessa lektioner hjälper dem att sätta ord på vad de gör när de sjunger och övar deras gehör. Likaså uppger de elever som spelar instrument utanför skoltid att den undervisningen har varit väldigt viktigt för dem. Något som troligtvis beror på att de har fått mycket tid för individuell undervisning samt lätt har kunnat tillämpa teorin direkt på sitt instrument.

### Nyckelord

Notläsning, musikteori, musikundervisning, musikklasser, körsång

# Innehållsförteckning

<b>Sammanfattning</b> .....	<b>3</b>
<b>1. Inledning</b> .....	<b>6</b>
<b>2. Bakgrund</b> .....	<b>7</b>
2.1. Musikklassernas historia.....	7
2.2. Begreppet musikklass .....	7
2.3. Musikämnet i den svenska skolan .....	8
2.4. Notläsning i ämnesplanen.....	9
2.5. Funktion eller gehör.....	10
2.6. Olika metoder för notinläring .....	10
2.7. Tidigare forskning.....	12
<b>3. Syfte och frågeställning</b> .....	<b>14</b>
<b>4. Metod</b> .....	<b>15</b>
4.1. Urval .....	15
4.2. Material.....	16
4.3. Genomförande .....	16
4.4. Bearbetning av material och analysmetoder.....	16
4.5. Metodproblematik .....	17
4.6. Etiska aspekter.....	17
<b>5. Resultat</b> .....	<b>18</b>
5.1. Enkäter.....	18
5.2. Intervjuer .....	23
<b>6. Diskussion</b> .....	<b>27</b>
6.1. Vilka aktiviteter anser eleverna har förbättrat deras färdigheter i notläsning? ...	27
6.2. I vilken utsträckning anser eleverna att de olika aktiviteterna påverkat deras färdigheter i notläsning? .....	28

6.3. På vilket sätt anser eleverna att de olika aktiviteterna har påverkat deras färdigheter i notläsning? .....	29
<b>7. Slutsats .....</b>	<b>30</b>
<b>8. Referenser .....</b>	<b>31</b>
<b>Bilaga 1 – Enkät .....</b>	<b>33</b>

# 1. Inledning

De senaste åren har möjligheten att snabbt kunna söka efter, och hitta inspelade versioner av nästan all sorts musik ökat dramatiskt. Bara på musiklyssningstjänsten Spotify finns det i skrivande stund över 30 miljoner låtar att söka bland (spotify.com). Det är alltså inte längre särskilt svårt att leta reda på en sång som man någon gång har hört på radio eller på TV. Det finns till och med program (exempelvis Shazam) som kan känna igen vilken sorts musik som spelas och automatiskt söka upp vilken artist och sång det handlar om. Så om man önskar lära sig en viss sång som man har hört talas om räcker det idag med att, via Spotify, Youtube eller andra liknande kanaler, söka efter just den låt man har i åtanke. Kanske söker man även efter texten på internet och på så sätt kan man, via gehör, lära sig låten snabbt och enkelt.

Detta är på många sätt en stor tillgång då sånger som förut kanske var svåra att få tillgång till idag inte är längre än ett par knapptryckningar bort. Innan internet slog igenom på bred front var man fortfarande utelämnad till affärernas utbud och kompisar eller bekantas skivsamlingar, vilket gjorde möjligheten att höra ljudande versioner av sångerna betydligt svårare. Därför var man i stor utsträckning beroende av att kunna läsa noter och på så sätt bilda sig en uppfattning om hur musiken skulle låta, något som idag känns väldigt avlägset när ett hundratal versioner dyker upp vid första sökningen på Spotify.

Detta har gjort att behovet av att kunna lära sig enskilda sånger enbart via noter drastiskt har sjunkit, men hur går man då tillväga när man behöver lära sig ett större verk? Det är förmodligen väldigt få personer som klarar av att lära sig en symfoni eller ett längre körverk enbart via sitt gehör. Och hur påverkar detta elever som studerar vid institutioner som inte nöjer sig med att framföra verk som är lätta att lära sig genom att enbart använda sitt gehör? Hur påverkar det elever vid skolor som sätter ett stort värde vid att vårda det kulturarv vi bär med oss i form av kör- och orkestermusik från de senaste hundra åren?

Vi har i dagens västerländska civilisation en tradition av att framföra västerländsk konstmusik, även kallad klassisk musik, i konserthus, på operor och i många andra sammanhang men hur ser framtiden ut för dessa konstnärliga uttryck? För att över huvud taget kunna spela dessa stycken krävs, förutom en god spel- eller sångteknik, en god notläsningsförmåga. Finns det då unga elever som är intresserade av att lära sig att läsa noter? Tycker eleverna som får lära sig och vara med och framföra dessa verk fortfarande att det är viktigt att kunna läsa noter? Och i vilka sammanhang lär sig dessa elever att läsa noter?

För att få svar på dessa frågor valdes två skolor med musikklasser ut för att svara på en enkät. Skolorna har båda ett gott rykte och framför med jämna mellanrum större verk som kräver någon sorts notläsningsförmåga. Eleverna som fick svara på enkäten gick samtliga i årskurs sex då tanken var att de skulle ha haft möjlighet att tillgodogöra sig tillräckligt mycket undervisning i ämnet under skoltid.

Namnet på denna uppsats kommer från ett av enkätsvaren på frågan ”Tycker du att det är någon skillnad på att läsa noter när du ska sjunga och när du ska spela?”. Eleven svarar att den upplever det mer komplicerat att spela på sin fiol eftersom det är så många olika saker att tänka på då, men när man sjunger känns det som att tonerna kommer som ett brev på posten.

## 2. Bakgrund

### 2.1. Musikklassernas historia

Sedan år 1939 har det funnits musikklasser i Sverige och den allra första skolan som startades var Adolf Fredriks musikklasser (AF), då under namnet Stockholms Sångklasser. Hugo Hammarström var initiativtagare och han var inspirerad av skolor som King's College i Cambridge, Die Städtische Singschule i Augsburg och Sangéskolan och Drengkoret i Köpenhamn bland många andra. Syftet med skolan var att ge musikbegåvade elever större möjlighet att utvecklas inom sång och få lära sig fosterländska sånger och psalmer, något han tyckte att den ordinarie musikundervisningen inom folkskolan ej kunde erbjuda i tillräckligt stor skala. Eftersom skolan var under starkt inflytande av kyrkan fanns det ett stort fokus på att undervisa barn så att de kunde delta i den kyrkliga sången. Redan från början låg fokus på körsång och trots en namnändring från sångklass till musikklass i samband med 1955 års undervisningsplan där ämnet sång sedermera kallades musik behöll man samma inriktning. (Palm Lebel, 2008)

Det dröjde sedan ända fram till 1960 innan fenomenet med musikklass började sprida sig, då Lennart Krantz startade en liknande verksamhet i Norrköping. Två år senare, 1962 fick även Västerås sina musikklasser under ledning av Bror Samuelsson. Möjligtvis var det så att en del skolor avskräcktes från att starta musikklassverksamhet då man var tvungen att söka tillstånd hos Skolöverstyrelsen eftersom man behövde göra en jämkning av den obligatoriska timplanen. Det dröjde nästan tjugo år innan nästa musikklass startades, men under 80-talet svepte en vind av friska fläckar genom landet och ca 10 nya musikklasser startades på orter från norr till söder. Dessa skolor hade AF som förebild och tonvikten låg, och ligger fortfarande i de allra flesta fall, på körsång. (Ibid.)

I samband med den nya läroplanen Lpo-94 gjordes en decentralisering av huvudansvaret för skolan vilket gjorde att man inte längre behövde söka tillstånd hos Skolöverstyrelsen. Detta ledde till att flera nya profiler startades under början av 1990-talet. En del av dessa profiler hade inte AF som förebild utan fokuserade mer på instrumentspel i form av så kallade orkesterklasser. Sedan dess startas regelbundet nya musikklasser och år 2008 fanns det ca 70 stycken runtom i landet. (Ibid.)

### 2.2. Begreppet musikklass

Det som idag många gånger definierar vad en musikklass är grundar sig på vad man kom fram till under ett par studiedagar 1994 då musiklärarna runt omkring i Sverige samlades till en gemensam träff. Dessa träffar initierades av Bengt Går sjö 1988 som en möjlighet för musiklärare runtom i landet att träffas och utbyta erfarenheter. Det man då kom fram till var följande:

1. Att musikundervisningen håller en nivå, som förutsätter att eleverna har särskild begåvning för ämnet,
2. att eleverna genomgått ett sång- och musikalitetstest före antagning,
3. att musikämnet har en utpräglad vokal inriktning,
4. att musikämnet har stort utrymme i timplanen, dvs. på mellanstadiet minst 5 veckotimmar per årskurs och på högstadiet minst 4 veckotimmar per årskurs,
5. att rekryteringen sker från ett upptagningsområde som är större än den egna skolans. (Går sjö, 1995, refererad i Ekbäck, 2003)

Dessa punkter är dock inte något som skolverket har verifierat eller bekräftat utan får anses vara ett resultat av diskussioner emellan musikklasslärarna i början av 1990-talet. Dock verkar många av de skolor som fortfarande är livaktiga idag hålla sig nära dessa riktlinjer. Senare uppkom andra profilskolor som mer fokuserade på att lära ut instrument (Palm Lebel, 2008). Dessa kallades då orkesterklasser och fick stor spridning och numera så är kanske friskolan Lilla Akademien i Stockholm en av de mest kända. Där får eleverna göra ett intagningsprov redan till förskoleklass och om de blir godkända får de då välja ett instrument som de sedan förväntas spela genom hela sin grundskolegång. (lillaakademien.se)

Det finns i övrigt ingen samlande organisation för de olika musikklasserna i Sverige, dock träffas fortfarande musikklasslärarna för de mer sånginriktade klasserna regelbundet för att utbyta erfarenheter och lyssna på föredrag om barnkör och dylikt. (Palm Lebel, 2008)

### 2.3. Musikämnet i den svenska skolan

Musik har så länge det har funnits skolor varit en viktig del av undervisningen och redan i antikens Grekland hade musiken och konsten en framskjuten plats. I Sverige har vi en lång historia av att låta musiken ha en viktig plats inom skolan och redan i den första läroplanen, Lgr 62, var musikämnet med som ett av de ämnen man fick betyg i från första klass. Då under rubriken ”ämnen för estetisk-praktisk och fysisk fostran”. Dock fanns ämnet med ännu tidigare. Redan 1905 infördes en ny stadga (SFS 1905:6) då läroverken delades in i en sexårig realskola och ett fyraårigt gymnasium. Trots att man nu kunde välja antingen realgymnasium eller latin-gymnasium var musikundervisning obligatorisk för alla. (Svensk Skoltidning, 1963)

Det man skrev i Lgr 62 var bland annat:

Musikundervisningen skall berika elevens liv i och utanför skolan samt skapa förutsättningar för en personlig musikupplevelse dels genom aktivt musicerande, dels genom lyssnande till musik. (Ibid., s. 14)

Inte så långt ifrån dagens kursplan i musik:

Undervisningen i ämnet musik ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper som gör det möjligt att delta i musikaliska sammanhang, både genom att själva musicera och genom att lyssna till musik. (Lgr 11, 2011, s. 1)

Än idag är musik ett obligatoriskt ämne i grundskolan, enligt nuvarande läroplan (Ibid.), och från och med årskurs sex betygssätts eleverna. Dock är det ej längre ett obligatoriskt ämne i gymnasiet sedan den nya läroplanen GY11 trädde i kraft hösten 2011 (skolverket.se). Där ändrades benämningen av de obligatoriska ämnena från ”kärnämnen” till gymnasiegemensamma ämnen och i dessa ingår ej längre de estetiska ämnena (Ibid.). Detta har mött mycket kritik och i en motion från 2013 föreslår fyra socialdemokrater att de estetiska ämnena åter igen ska bli obligatoriska (Löfstrand et al., riksdagen.se). I januari 2014 kom Socialdemokraterna ut med ett PM som beskriver deras omläggning av gymnasieskolan där de bland annat skriver att ”estetisk verksamhet ska vara ett gymnasiegemensamt ämne” (socialdemokraterna.se).

Enligt LGR11 är syftet med musikundervisningen i grundskolan att eleverna ska ges förutsättningar att kunna utveckla sin förmåga att:



- ✧ spela och sjunga i olika musikaliska former och genrer,
- ✧ skapa musik samt gestalta och kommunicera egna musikaliska tankar och idéer, och
- ✧ analysera och samtala om musikens uttryck i olika sociala, kulturella och historiska sammanhang. (Kursplan musik, s. 1)

Musiklärarens uppgift är alltså inte bara att lära ut sång och spel utan att också få eleverna att skapa egen musik och lära sig att uttrycka sig med musikaliska medel, förstå varför viss musik låter som den gör och vilka historiska skeenden som har påverkat musiken. Musikläraren ska även undervisa om normer och könsmonster inom musikutövande som ett led i sex- och samlevnadsundervisningen som ska genomsyra alla ämnen (sex- och samlevnadsundervisningen i musik, 2014)

## 2.4. Notläsning i ämnesplanen

Dagens läroplan för grundskolan fokuserar inte så mycket på notläsning. Enligt det centrala innehållet för årskurs 4-6 förväntas det att eleven ska få ägna sig åt ”musikskapande med utgångspunkt i musikaliska mönster och former, till exempel ackordföljder och basgångar” samt få undervisning om ”musiksymboler, grafisk notation, noter och ackordbeteckningar” (Kursplan Musik, 2011). Dessa två punkter är de som kommer närmast något sorts fokus på framförande av noterad musik, i övrigt tycks det anses att gehörsbaserad undervisning är tillräcklig. I kunskapskraven för betyget A i årskurs 6 förväntas eleven kunna ”delta i gemensam sång och följer då med **säkerhet**, rytm och tonhöjd” (Ibid., s. 5) vilket egentligen inte säger någonting om elevens förmåga att läsa noter. Stycket kan lika gärna handla om sång som har studerats in via gehör. Detta gör att de lärare som undervisar i musikklasser och anser att notläsningskunskap är viktigt får lägga till den undervisningen utöver det som kursplanen i övrigt anger ska läras ut.

## 2.5. Funktion eller gehör

Oavsett om man spelar ett instrument eller sjunger så krävs det en viss grundkunskap inom musikteori för att kunna läsa ett notpapper. Dock ser funktionerna för hur man framför musiken olika ut beroende på om man är instrumentalist eller sångare. En instrumentalist lär sig ofta att en viss not i notsystemet motsvarar en viss tangent eller ett visst grepp på instrumentet. Att en elev är bra på att läsa noter avista behöver ej vara samma sak som att den är bra på noternas namn och funktion, det kan egentligen handla om att de har lärt sig att koppla samman ett tecken med en fysisk funktion. Ibland används färgkodning av tangenter och noter vilket gör att eleverna snabbare kan spela ett stycke även om de inte har lärt sig noternas namn. Detta är något som premieras inom många kulturskolor i Sverige då man kämpar med att behålla elevernas (/kundens) intresse och därför vill få eleven att känna att den musicerar så fort som möjligt.

För en sångare är notläsningen inte lika konkret. Det är få som kan sjunga noterna från ett papper rakt av utan någon som helst referensmusik, och de som kan det har ofta arbetat upp ett gott gehör under många år. Det finns dock en del människor som besitter förmågan att kunna sjunga en melodi rakt av notpappret, enbart med hjälp av sin förmåga att kunna sjunga och känna igen absoluta tonhöjder. Denna förmåga kallas absolut gehör eller absolut tonhöjdsminne, som en del forskare föredrar att benämna den, och definieras på följande sätt:

Absolut gehör, förmågan att utan hjälpmedel kunna identifiera, föreställa sig och reproducera en bestämd absolut tonhöjd. Såsom många forskare framhållit är absolut tonhöjdsminne en mer adekvat beteckning.  
(Sohlmans Musiklexikon, 1975)

Man brukar kategorisera absolut gehör i två kategorier, aktivt absolut gehör samt passivt absolut gehör. Det första besitter förmågan att kunna både identifiera och reproducera en bestämd tonhöjd utan någon referens, medan det passiva kan identifiera en bestämd tonhöjd men ej, utan referenston, reproducera en sådan (Sohlmans, 1959).

Dock är det ytterst få som besitter denna förmåga, endast 0,01 procent av befolkningen (Sachs 1995, refererad i Breidegard, 2000) har denna förmåga vilket förmodligen även gäller i de musikklasser som har varit del i denna undersökning. Till skillnad mot vad många tror så anser de allra flesta forskare idag att det absoluta gehör inte är något medfött utan en förmåga som tränas upp under tidigare år. En studie gjord av Sergeant 1969, refererad i *The musical mind* av Liljegren och Vesik (1990) visar att av 1156 professionella musiker hade alla de som börjat spela före sex års ålder absolut gehör. De som börjat spela senare, efter elva års ålder hade ej denna förmåga. (Sachs 1995, refererad i Breidegard, 2000)

De allra flesta människor har alltså det som kallas ett relativt gehör, vilket är förmågan att utifrån en given ton eller tonalitetsupplevelse uppfatta och återge tonhöjdsrelationer i melodiska, harmoniska och klangliga musikförlopp. Detta gehör är olika utvecklat hos olika människor och kan också med hjälp av träning förbättras, vilket de allra flesta musikpedagogiska metoder syftar till. (NE)

## 2.6. Olika metoder för notinläring

Det finns ett antal olika musikpedagogiska riktningar som har vunnit stor spridning inom pedagogiska verksamheter runtom i världen. Nedan följer en beskrivning av metodernas grundidéer och dess grundare.

### Suzukimetoden

Shinichi Suzuki (1898-1998) grundade på 1930-talet en metod som vunnit stor internationell uppmärksamhet (Wood, [internationalsuzuki.org](http://internationalsuzuki.org)). I sitt arbete som violinpedagog utarbetade han en metod som bygger på ett nära samarbete mellan elev och lärare där även föräldern förväntas vara involverad i betydande omfattning. Barnen börjar undervisas redan vid fyra års ålder, ibland även ännu tidigare, både individuellt och i grupp och man spelar endast genom att lyssna och härma till en början. Notläsningen kommer in i ett senare skede. Suzuki menade att liksom modersmålet finns naturligt i barnens miljö redan från födseln skulle även musiken ha en lika självklar plats. Och på samma sätt som ett barn först lär sig prata och sedan skriva får barnet, enligt denna metod, först lyssna till musik för att efter hand själv efterlikna den på sitt instrument. Suzukimetoden har senare kommit att vidgas till att omfamna många olika instrument, dock är den framförallt fokuserad på instrumentundervisning och omfattar inte sång eller körundervisning. (Svenska suzukiförbundet, 2003)

### **Jaques-Dalcrozemetoden**

Emile Jaques Dalcroze (1865-1950) upptäckte, när han undervisade i harmonilära och solfège vid konservatoriet i Genève, att hans elever inte hade något begrepp om hur musiken de skrev klingade. I samband med det lade han även märke till att eleverna ofta gjorde små rörelser för att lättare kunna genomföra de gehörsövningar han gav dem. Dalcroze drog då slutsatsen att vi uppfattar musik med led- och muskelsinnet i lika hög grad som med hörseln. Detta fick honom att ifrågasätta den strängt notbundna musikundervisning som var regel vid den tiden. (Sundin, 1995)

Dalcrozemetoden menar att kroppen är musikerns primära instrument och dess syfte är att få eleverna att använda sin kropp för att uppleva och förstå musiken. Genom rörelser blir man en del av musiken och får en större känsla för puls och dynamik än om man enbart är låst vid att spela från ett notpapper. Upplevelsen av musik måste gå genom kropp och själ för att man ska kunna förstå den. (Ibid.)

### **Kodálymetoden**

Zoltan Kodály var en ungersk tonsättare som levde mellan år 1882 och 1967. Han upplevde att endast det tyska och österrikiska kulturarvet ansågs viktigt i det Österrikiska-Ungerska kejsardömet och att den ungerska folkmusiken glömdes bort. Han började därför samla in mer eller mindre bortglömda folksånger i ett försöka att rädda det, som han tyckte, viktiga kulturarvet. Efter andra världskriget fick han möjlighet att bygga upp ett nytt pedagogiskt system i hela landet där musiken fick en central roll redan från förskolan. Inspirerad av Dalcroze skapade han ett system med en långt driven systematik som har noggrant fastställda krav som gör det möjligt för barn att läsa enklare rytmer och melodier redan i tidig ålder. Barnen får börja med att lära sig inhemska sånger och folkvisor och med dem som utgångspunkt arbetar läraren med dess rytmiska och melodiska element. Först när eleven har lärt sig noter bra får de spela instrument. (Ibid.) Trots att metoden är vida spridd över världen har det kommit mycket kritik mot den då den i förväg har bestämt vad som är ”god musik”. Kodály skrev själv:

Varje barn måste redan i förskolan få en skyddsypning mot dålig musik. Senare finns det ingen medicin mer mot detta gift. (Sundin, 1995, s. 116)

### **Orffmetoden**

Även Carl Orff (1895-1982) studerade Jaques-Dalcroze och hans metoder och hade i sitt första verk *Schulwerk* sin utgångspunkt i kropprörelse och rytm. Senare kom han att utgå mer och mer från det språkliga i form av rytmiska och melodiska övningar genom språkmelodin i sånger och ramsor. Dessa sånger och ramsor kombineras sedan med enkelt spel på noggrant utvalda instrument, såsom stämde trummor, cymbaler och

stavinstrument med mera. Dessa instrument ger, med sina inbyggda begränsningar möjlighet för barnen att improvisera tillsammans och syftar att ge barnen en naturlig klang- och formuppfattning. (Sundin, 1995)

### **Waldorfmotoden**

Rudolf Steiner (1861-1925) skapade en pedagogik som egentligen är mer övergripande än att just handla om musik. Verksamheten inbegriper en stor dos andlighet och ekologi och bygger på omfattande filosofi och ideologi av grundaren. Dock har konsten en framträdande plats och anses vara en lika viktig kunskapsform som vetenskapen. Musikundervisningen i dessa skolor är väl integrerad med andra ämnen, såsom historia, och har vissa likheter med Orff-metodiken då de även börjar med speciellt konstruerade flöjter och lyror. De använder sig även av en sorts rytmik som kallas Eurytmi som bäst beskrivs som en rumslig gestaltning av ord och toner. Eurytmin har vissa likheter med Dalcroze-rytmiken. (Ibid.)

## **2.7. Tidigare forskning**

Det finns en mängd olika uppfattningar om vad som gynnar ett barns notinlärning och mycket av denna forskning är gjord med fokus på instrumentspel. Eftersom de klasser som har deltagit i denna undersökning framförallt ägnar sig åt körsång kan detta kanske anses irrelevant. Men då syftet var att undersöka elevernas källor till kunskaper inom notläsning innebär det också att många av dem spelar eller har spelat instrument, och således bär med sig denna kunskap in i körsången.

Som sagt är forskningen spridd och på många sätt delad, en del hävdar, liksom Jon-Roar Björkvold (1991) att man inte ska utsätta barnen för notläsning vid för tidig ålder. Detta tar bort spontaniteten och får barnet att ägna sig åt sekundärt musicerande istället för det primära musicerandet som sker när barnet utgår helt från sig själv istället för att spela från ett papper. Liksom ett litet barn som spontant hittar på ramsor och sånger ska de få uppleva samma spontanitet och otvungna glädje även i instrumentspelet. Björkvold menar att det först är i samband med puberteten som man blir mottaglig för att kunna systematisera och tänka i abstrakta och symboliska termer. Därför är det först vid denna fas som barnet börjar bli mottaglig för att kunna omvandla noterna till känslofyll musik. Om barnet utsätts för noter innan denna mognad har uppnåtts finns det en stor risk att noterna enbart förstås på ett intellektuellt plan och därför blir en mekanisk funktion snarare än ett musicerande.

Mills och McPherson (2006) är inne på samma spår och menar att det är viktigt att eleven kan spela musik på en grundläggande nivå innan notläsningen förs in i sammanhanget. De menar att eftersom noterna bara visar en del av musikens olika aspekter så är det viktigt eleven får möjlighet att träna andra förmågor så att de kan förmedla musiken med känsla. Även Shinichi Suzuki är inne på denna melodi och bygger hela sin metodik på att eleven får börja med att härma sin lärare. Han menar att liksom ett barn lär sig sitt modersmål innan det börjar skriva och läsa så behöver ett barn lära sig det musikaliska språket innan det förväntas kunna läsa och skriva noter.

Andra hävdar motsatsen och menar att det är viktigt att föra in notläsningen tidigt i livet. Om man ska nå en hög nivå av a prima vista-läsning är det viktigt att den utvecklas innan 15 års ålder (Kopiez et al., 2006). Grundläggande notläsning kan barnet börja med redan vid 3-4 års ålder för att sedan avancera i svårighetsgrad vartefter barnet blir äldre.

Många unga som spelar instrument har initialt lättare att avkoda tonhöjd än rytm då tonhöjden är lättare att avläsa och spela av genom att använda sig av givna grepp eller tangenter. Rytmen är inte lika tydlig och är egentligen först möjlig att spela efter att ha fått den förebildad för sig. Dock blir detta annorlunda när det handlar om sång då tonstegen inte kan bli lika visuellt synliga eller grunda sig på vilken tangent man trycker

ned. Därför är det viktigt att man vet hur melodin eller intervallerna låter innan man sjunger efter noterna, på samma sätt som man måste veta hur rytmerna låter. Detta hänger även samman med förmågan att kunna korrigera sina misstag när man spelar noterad musik, vilket är en viktig ingrediens för att bli en bättre notläsare (Mills & McPherson, 2006)

Nyare forskning visar att den gamla tidens läroböcker, där eleven först blev presenterad för ett stort antal notvärden och sedan ett stort omfång nothöjder är ineffektiv. Bäst resultat uppnås om eleven tidigt i läroprocessen kan koppla samman noterna med ett musikaliskt sammanhang. Att inte ge eleven för mycket information i början utan endast det som den behöver för att kunna genomföra det aktuella momentet är att föredra. (Ibid.)

### 3. Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att undersöka musikklasselävers upplevda källor till de färdigheter i notläsning som de har tillägnat sig, både i och utanför skolan. Syftet ska belysas genom konkreta svar på följande frågeställningar.

- **Vilka aktiviteter** anser eleverna har förbättrat deras färdigheter i notläsning?
- **I vilken utsträckning** anser eleverna att de olika aktiviteterna påverkat deras färdigheter i notläsning?
- **På vilket sätt** anser eleverna att de olika aktiviteterna har påverkat deras färdigheter i notläsning?

## 4. Metod

Studien genomfördes med kvantitativ metod med enkäter för insamling av data och kompletterades sedan med hjälp av djupintervjuer för att få med en kvalitativ parameter. Anledningen till att både enkäter och intervjuer genomfördes var att det fanns en önskan om att få med en stor grupps samlade tankar och erfarenheter samt individuella åsikter från deltagare i gruppen. Den kvantitativa undersökningen syftar till att ge forskaren en bred information där man intresserar sig för det gemensamma eller representativa (Holme och Solvang, 1997). Dock kan den kvantitativa undersökningen ge ogiltiga resultat om undersökningsenheterna blir påverkade av varandra och blir emotionellt involverade i varandras enkäter (Ibid.). När en klass genomför en enkät är det nästan omöjligt att se till att ingen av eleverna råkar se vad någon av de andra i klassen skriver, vilket självklart kan påverka hur de svarar. Detta skulle innebära att resultatet riskerar att bli ogiltigt. Trots detta ansågs en enkätundersökning vara det bästa alternativet för att undersöka elevernas egna uppfattningar i de frågor som denna undersökning söker svar på (se Syfte och frågeställning, s. 13).

För att komplettera den kvantitativa enkätundersökningen genomfördes sedan intervjuer med tre av de elever som fyllt i enkäten. Detta gjordes för att få en mer omfattande helhetsbild av vad som har påverkat eleverna till en god notläsningsförmåga. Denna kvalitativa metod gör det möjligt för forskaren att få en bättre förståelse för helheten och de sociala processer som påverkar (Holme och Solvang) och syftar alltså, i detta fall, till att ge bättre insikter i individuella elevers åsikter och uppfattningar om deras notläsningsförmåga, samt deras upplevda källor till dessa kunskaper. Till skillnad från enkätundersökningen ger detta tillvägagångssätt en möjlighet för ett möte mellan forskare och intervjuobjekt på en personlig nivå och ger således en möjlighet att förstå situationen den befinner sig i (Ibid.).

När man genomför en kvalitativ undersökning med hjälp av intervjuer finns det vissa saker som är viktiga för att resultatet ska ge en så sanningsenlig bild av situationen som möjligt. Det är viktigt med en *närhet till undersökningsenheterna*, det vill säga en fysisk närhet där forskare och intervjuobjektet möts ansikte mot ansikte. Detta innebär en social närhet och ligger till grund för ömsesidig tillit. Återgivningen av vad som har skett skall vara *sann och riktig* och grundas på forskarens objektiva åsikter. Rapporten bör även beskriva kringliggande faktorer som är avgörande *för förståelsen av de förhållanden som undersökts*. Slutligen är det viktigt att rapporten innehåller *direkta citat som visar individernas egna uttryckssätt* (Ibid, s. 93).

### 4.1. Urval

Till studien har tre musikklasser från två skolor fyllt i enkäten och tre elever ur dessa klasser har intervjuats, samtliga elever studerar i årskurs sex. Forskaren har goda kontakter med lärare på båda skolorna, något som underlättade planeringen och genomförandet av undersökningen. Båda skolorna har ett rykte om sig att hålla en hög konstnärlig nivå och framför regelbundet stora musikaliska verk ur den västerländska konstmusikens repertoar, något som kräver en god notläsningsförmåga. Eftersom eleverna först börjar i musikklass i årskurs fyra ansågs det vara rimligt att låta sjätteklassare svara på enkäten så att de skulle ha haft några år på sig att lära sig grunderna inom notläsning.

Till intervjuerna valdes två elever som hade svarat att de upplevde att de hade en ”väldigt bra” notläsningsförmåga men dock med skillnaden att den ena spelade instrument utanför

skoltid och att den andra inte gjorde det. Detta för att se om det var möjligt att dra några slutsatser huruvida instrumentalundervisning utanför skoltid är positivt för notläsningsförmågan. Den tredje eleven som intervjuades valdes ut baserat på att den hade svarat att den upplevde att ”instruktionsfilmer på internet (t.ex. Youtube)” hade påverkat den ”en del” i enkäten. Något som intresserade forskaren då det var få som uppgav att internet hade påverkat deras notläsningsförmåga nämnvärt.

## 4.2. Material

Intervjuerna dokumenterades med hjälp av inspelningsfunktionen i en mobiltelefon. Enkätfrågorna (se bilaga1) delades ut i pappersform av elevernas musiklärare och samlades in av densamme för att de bäst skulle kunna avgöra när under skoldagen det störde den ordinarie undervisningen minst.

## 4.3. Genomförande

Klasserna som deltog i undersökningen går i musikklasser i Stockholmsområdet och valdes ut dels på grund av bekvämlighetsskäl då forskaren hade kontakter med lärare på båda skolorna dels på grund av skolornas goda rykte och höga konstnärliga ambitioner. Efter att kontakten med lärare och rektorer på skolorna var etablerad skickades enkäten till dem via e-mail och skrevs sedan ut på plats av lärarna. Enkäterna (bilaga1) genomfördes under deras musiklektioner i elevernas klassrum och tog ca 15-20 minuter från den ordinarie undervisningen. Eftersom det var önskvärt att kunna välja intervjuobjekt utifrån deras enkätsvar fick eleverna skriva sina namn på enkäten så att det skulle vara lätt att kontakta dem. Då forskaren ej kunde vara på plats vid genomförandet av enkäten fanns det en kort informationstext högst upp på enkäten som beskrev vem forskaren är, vad undersökningen hade för syfte, att eleverna skulle bli anonymiserade samt att några av dem skulle komma att bli intervjuade och att det var anledningen till att de fick fylla i sina namn.

Vid tidpunkten för intervjuerna reste forskaren till de aktuella skolorna och frågade de utvalda eleverna om de ville delta i en intervju, varpå alla omedelbart svarade ja. Två av intervjuerna genomfördes i ett nära angränsande rum under lektionstid och en intervju genomfördes i musiklärarnas arbetsrum under dennes klass mentorstid. Intervjuerna baserades på enkäten men tillät eleven att förklara sina svar och berätta mer om sina tankar och erfarenheter utan den motoriska begränsningen av att behöva skriva ned dem på papper. Intervjuerna tog mellan åtta och tolv minuter och skedde under avslappnade och trevliga former. Eleverna fick prata fritt och forskaren intog rollen som den intresserade lyssnaren (Holme och Solvang, 1997, s. 98).

## 4.4. Bearbetning av material och analysmetoder

Materialet från enkäterna analyserades genom att föras in i ett datorprogram där svaren kunde förtydligas med hjälp av diagram, procentsatser och medeltal. Svaren kategoriserades utefter enkätens frågor och de stycken där eleverna själva har fått komplettera matrisvaren med egna ord tjänar som stickprov att användas fritt efter forskarens huvud. Dessa svar redovisas ej i sin helhet då det skulle bli för tidskrävande att analysera den totala mängden text från dessa 85 enkäter inom ramen för denna studie.

De inspelade intervjuerna transkriberades och utgör sammanlagt 13 sidor med text och ligger tillsammans med enkätsvaren till grund för undersökningens resultat. Intervjuerna transkriberades ordagrant men vissa upprepningar samt talspråkelement togs bort för att underlätta läsningen. Texten strukturerades även upp med hjälp av kommatering och punkter vilket ej kan anses påverka resultatet då analysen inte baseras på vilket sätt



eleverna har uttryckt sig.

De citat som presenteras har valts ut för att läsaren på bästa sätt ska få en bild av individens personliga uttryckssätt. Förhoppningsvis kan detta ge läsaren en god förståelse av resultatet som präglas av autentisk återgivning (Holme och Solvang, 1997, s.98)

## 4.5. Metodproblematik

För att få svar på de frågor som ställs i denna undersökning (se Syfte och frågeställning, s. 13) genomfördes dels en enkät för att få möjlighet till kvantitativa svar i stor mängd och dels intervjuer för att kunna få mer personliga svar på de frågor som enkäten ställde. I intervjuerna fanns det också möjlighet för eleverna att låta svaren flyta iväg och glida in på andra, närbesläktade, ämnen om det var så att eleven hade andra tankar som ej passade in i enkätens formulär. Eftersom enkäten fylldes i utan forskarens närvaro är det svårt att veta hur stämningen var under tiden för genomförandet. En av lärarna som genomförde enkäten talade dock om att några av eleverna hade frågat om hur de skulle fylla i frågan om de spelade något instrument. Eleverna ifråga hade spelat instrument tidigare men gjorde inte det längre och hade därför svårt att svara ja eller nej på frågan. Läraren påtalade att det kunde ha funnits ett tredje alternativ vilket kan anses fullt rimligt och får tas med som en lärdom till framtiden. I undersökningen har därför endast de elever som uppger att de i nuläget aktivt tar lektioner på sitt instrument räknats in bland de som spelar instrument då det annars blev så svårt att dra en gräns för hur aktiv man behövde vara för att anses spela ett instrument.

Inom ramen för denna undersökning ansågs det inte relevant att ta hänsyn till ifall någon av eleverna inte var närvarande vid undersökningstillfället. Detta ansågs inte påverka resultatet nämnvärt eftersom det ändå var ett så stort antal (85 stycken) som svarade på enkäten.

## 4.6. Etiska aspekter

Vetenskapsrådet har ställt upp fyra forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning (1990, s 7ff.):

*Informationskravet* handlar om att forskaren skall informera deltagarna om syftet med den aktuella forskningsuppgiften.

*Samtyckeskravet* innebär att deltagarna måste få välja själva om de vill vara med i undersökningen. Om informanterna är under 15 år och undersökningen är av etiskt känslig karaktär bör forskaren dessutom inhämta förälders/vårdnadshavares samtycke.

*Konfidentialitetskravet* beaktar uppgiftslämnarens rätt till anonymitet. Personuppgifter skall förvaras ansvarsfullt så att obehöriga inte kan ta del av dem.

*Nyttjandekravet* avser att de insamlade uppgifterna enbart används i forskningssyfte.

Samtliga av ovanstående krav har beaktats i denna undersökning. Inledningsvis informerades och tillfrågades rektorn samt berörda lärare, vilka godkände undersökningen. Informationen till eleverna gavs muntligt av deras lärare och även deras samtycke konfirmerades muntligt. Samtliga informanter informerades om att de kommer att bli anonymiserade i rapporten och att studien inte kommer att användas i något annat syfte än i forskningssyfte.

## 5. Resultat

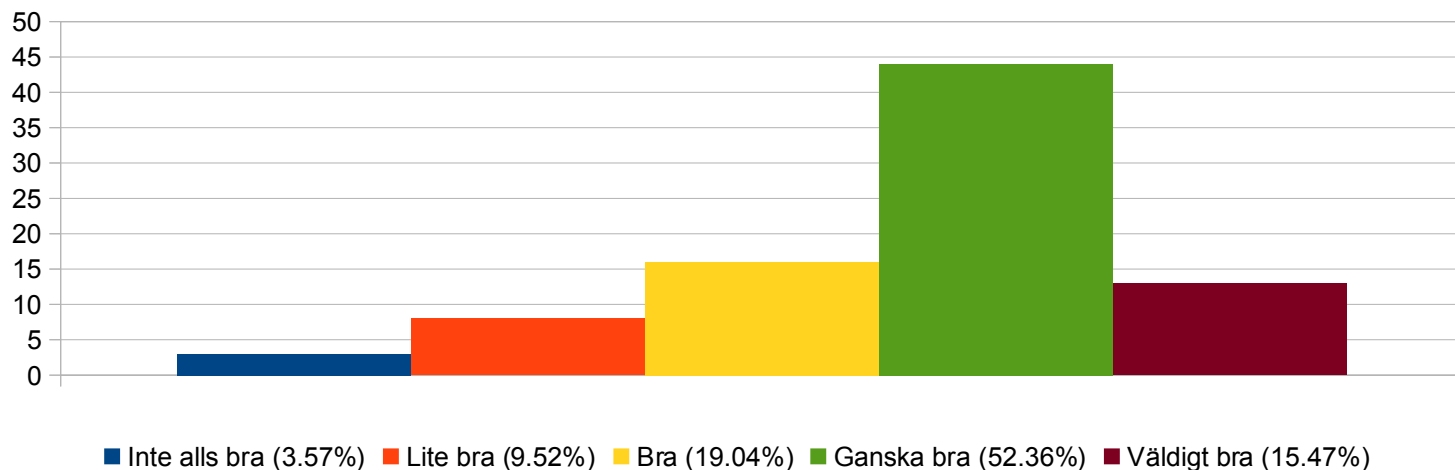
I detta kapitel kommer resultatet att presenteras i två delar, först svaren från enkäterna och sedan resultaten för intervjuerna. Kapitlet avslutas sedan med en analys av resultaten.

### 5.1. Enkäter

Enkäten utformades på så sätt att eleverna på vissa frågor endast kunde fylla i ja eller nej, eller med hjälp av två olika skalor numrerade 0-4. Vid flera av frågorna hade eleven möjlighet att kunna kommentera själva vilket gav en djupare förståelse för deras svar. Frågan ”Hur mycket tror du att följande saker har påverkat din notläsningsförmåga?” hade svarsspannet 0-4 där 0 = inget alls och 4 = väldigt mycket. Dock ansågs vissa alternativ såsom ”Föräldrar/familj” och ”eget intresse” vara för komplexa för att enbart besvaras med sifferalternativ och gavs således utrymme där eleven kunde beskriva sina tankar med egna ord.

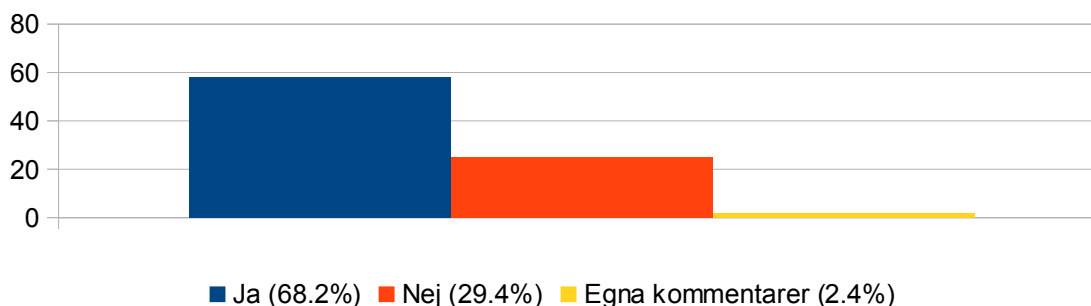
De tre första samt den sista av enkätfrågornas svar redovisas med hjälp av diagram som visar hur många procent varje svarsalternativ har fått. Den fjärde frågan blev lättare att förstå med hjälp av att räkna ut medeltalet för hur mycket eleverna upplevde att varje svarsalternativ hade påverkat deras notläsningsförmåga.

#### Hur duktig tycker du att du är på att läsa noter?



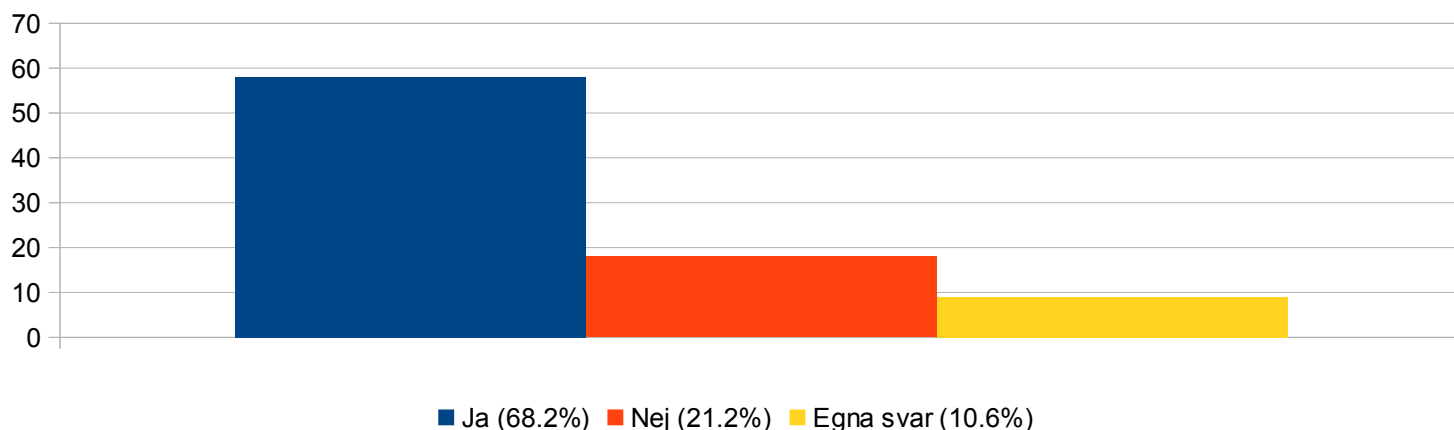
Den första frågan enkäten ställde var ”hur duktig tycker du att du är på att läsa noter?”. Svaren på denna fråga ger en möjlighet att kunna jämföra svaren från dem som anser att de är bra på noter och vilka källor som anses vara viktigast. Dessa parametrar kan förhoppningsvis ge en indikation på vad som generellt skulle anses lägga en god grund för en bra notläsningsförmåga. Som synes så svarade de allra flesta, hela 52.36 procent, att de ansåg att de var ”ganska bra” på att läsa noter. Eftersom enkäten enbart frågade eleven vad den hade för uppfattning om sin egen förmåga går detta inte att kontrollera i form av ett prov där man mäter förmågan rent objektivt. Av de tre intervjuobjekten svarade två att de var ”väldigt bra” och en ”ganska bra”

## Spelar du något instrument?



Frågan om eleven spelade något instrument fick några svar som låg utanför enkätens mall då vissa elever fyllde i att de hade spelat instrument tidigare eller att de spelade men inte tog lektioner längre. Dock svarade majoriteten ja (67.9 procent), något som får anses vara en hög procentsats då den generella procentsatsen för barn som spelade instrument inom kulturskolan i Sverige 2014 var ca 13 procent.<sup>1</sup> Detta kan förklaras med att eleverna vid dessa skolor har föräldrar som i större grad själva är aktiva som musiker, både professionellt och på amatörnivå, och således uppmuntrar sina barn att ta instrumentlektioner. Svaren i enkäterna vittnar om att en stor del av eleverna har stort stöd hemifrån när det gäller just notläsning och instrumentspel.

## Tycker du att det är någon skillnad på att läsa noter när du ska sjunga och när du ska spela?



Frågan om eleven upplever att det är någon skillnad på att läsa noter när de skulle sjunga och när de skulle spela baserades på forskarens egna upplevelser av att vara aktiv som musiker, både som instrumentalist och som sångare. Instrumentspel kan många gånger vara mer konkret då en viss not på pappret är lika med en viss tangent eller ett visst grepp på instrumentet. Sången blir å andra sidan mer abstrakt då de allra flesta inte kan sjunga en given ton utan att ha någon referens innan. Undantaget från detta är de personer som är begåvade med absolut gehör men det får anses vara ett område som inte täcks i denna undersökning. Majoriteten av de tillfrågade eleverna (68.4 procent) ansåg att det var

<sup>1</sup> Baserat på statistisk för befolkningsmängd av barn mellan 7 och 18 år under 2014 jämfört med antal elever inskrivna i musikundervisningen i Sveriges kulturskolor under samma år. (kulturskoleradet.se, statistikdatabasen.scb.se)

skillnad på att läsa noter när de skulle spela noter och när de skulle spela. Nedan följer några utdrag ur enkäten av elever som svarade ”ja” på frågan om det var skillnad:

Jag tycker att det är lättare att läsa noter när jag spelar piano för om jag ser att det är t.ex. en kvart till nästa ton så kan jag lättare spela det på piano än sjunga det.

... när man ska sjunga är det enklare för att man inte behöver titta på instrumentet samtidigt som man tittar i noterna. När man spelar ett instrument måste man ju hålla koll så att man spelar rätt ton. När man sjunger behöver man inte hålla koll på 2 saker samtidigt.

Jag tycker att det är lättare att hitta tonerna på ett piano/gitarr för att det finns en specifik tangent/sträng som motsvarar tonen. När du sjunger måste man däremot hitta tonen själv.

Några elever som svarade ”nej” skrev följande (21.2 procent):

I fiolmusiken brukar vi ju använda g-klav, och det gör vi också oftast på musiklektionerna. Att läsa av detaljerna (hur starkt/svagt mm.) kan vara ganska svårt ibland.

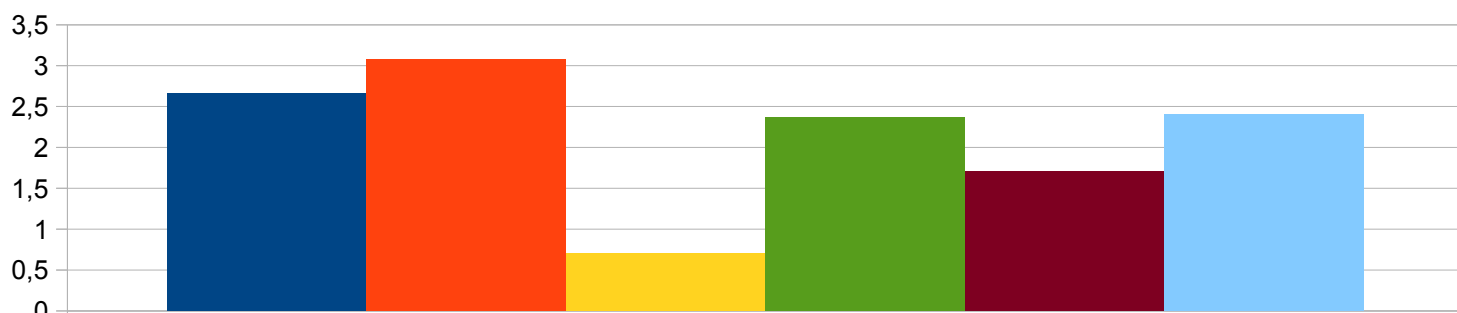
Jag spelar ibland på pappas piano och läser hans noter. Det känns likadant.

Även på denna fråga tog sig en del elever (10.6 procent) friheten att svara något annat än det givna ”ja” eller ”nej”. En elev som valde att svara ”nja” skriver följande:

Jag tycker inte att det är någon större skillnad. Noterna är ju på samma plats och ton hur jag än gör. Det som kan vara olika är att det kan vara svårare att spela vissa toner än vad det är att sjunga dem. När man spelar t.ex. fiol måste man tänka på väldigt många saker samtidigt till skillnad från när man sjunger. Då känns det som att tonerna kommer som ett brev på posten.

## Hur mycket tror du att följande saker har påverkat din notläsningsförmåga?

Medelvärde 0-4

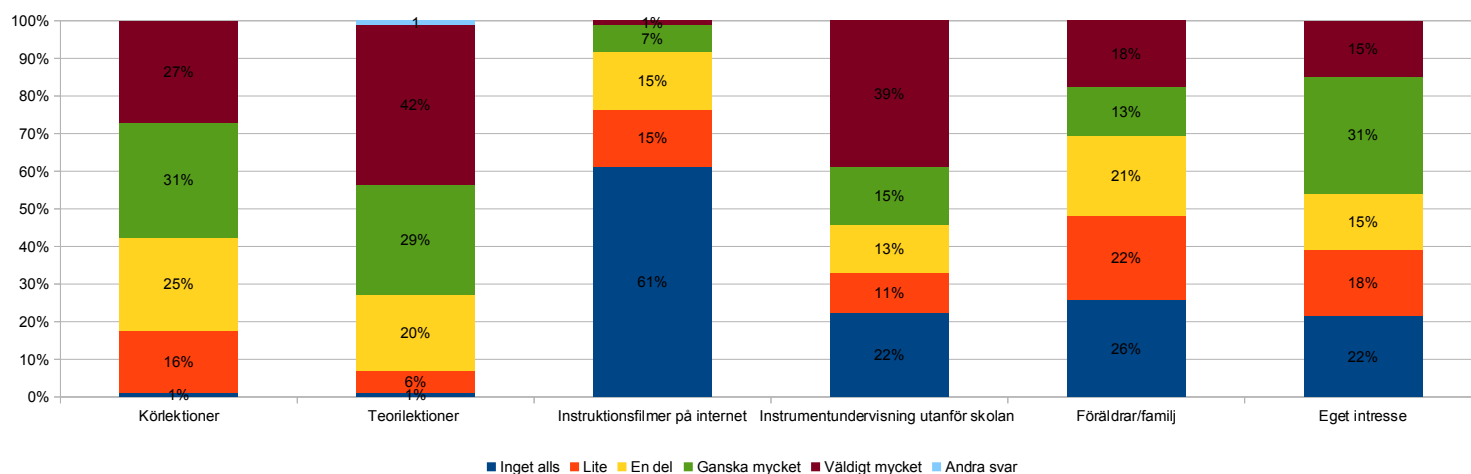


0 = inget alls, 1 = lite, 2 = en del, 3 = ganska mycket, 4= väldigt mycket

Det är tydligt att teorilektionerna är de som de allra flesta elever upplever har gett dem mest kunskap inom notläsning då de har ett medeltal på 3,07 av 4, vilket betyder att de landar strax över ”ganska mycket” i värdering. Efter det följer körlektioner på 2,66 tätt följt av både eget intresse (2,4) och instrumentundervisning utanför skolan (2,37). Dessa tre hamnar på en glidande skala mellan ”en del” och ”ganska mycket”. Lägst inflytande har instruktionsfilmer på internet (0,7) vilket motsvarar ett svar någonstans strax under ”lite”. Föräldrar och familj visar sig hamna strax under mitten i betydelse på 1,7.

### Hur mycket tror du att följande saker har påverkat din notläsningsförmåga?

Procentuellt fördelning per svaralternativ



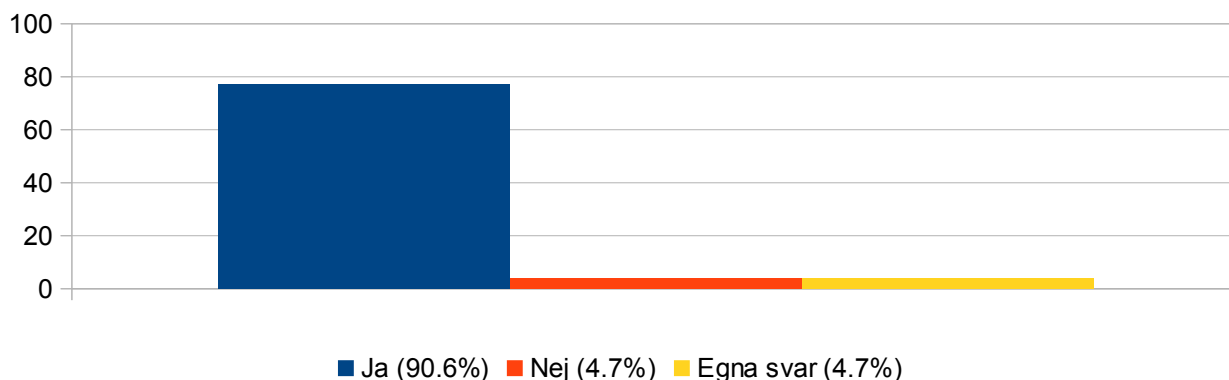
Om man tittar på den procentuella fördelningen av hur många som har svarat ”väldigt mycket” på de olika alternativen ser man även där att teorilektioner ligger i topp med hela 42 procent. Detta ritas dock om kartan för de alternativ som kommer efter då instrumentundervisning utanför skolan hamnar på en överlägsen andraplats med hela 39 procent, alltså nästan lika högt värderat som teorilektionerna. Efter det är det ett hopp ned

till körlektioner på 27 procent och sedan ytterligare ett hopp ned till föräldrar/familj på 18 procent och eget intresse på 15 procent. Instruktionsfilmer på internet hamnar, precis som i första diagrammet, även här på sista plats där enbart 1 procent anser att det har påverkat dem ”våldigt mycket”.

Även om både diagrammet med medeltal och diagrammet med den procentuella fördelningen ger identiska svar i toppen och botten ser resultaten helt olika ut där emellan. Instrumentundervisningen som i medeltalsberäkningen hamnar under mitten anses alltså av 39 procent av eleverna ha påverkat dem ”våldigt mycket”.

Medeltal:	”Våldigt mycket”
Teorilektioner	Teorilektioner
Körlektioner	Instrumentundervisning utanför skolan
Eget intresse	Körlektioner
Instrumentundervisning utanför skolan	Föräldrar/familj
Föräldrar/familj	Eget intresse
Internet	Internet

### Är det viktigt att kunna läsa noter?



Denna fråga besvaras med ett rungande ”ja” i drygt 90 procent av enkäterna och får anses som ett tydligt bevis på att eleverna vid dessa skolor har en gemensam åsikt om att notläsningen är väldigt viktig för deras utövande av musik. Nedan följer några utdrag ur enkäten av elever som svarade ”ja” på frågan om det var viktigt:

...man vet ju inte vad som kommer att hända i framtiden. Om man plötsligt när man går i gymnasiet kommer på att man vill bli musiker är det bra att kunna läsa noter.

Sen om man vill delta i musikaliska framföranden så är det viktigt att kunna. Man vet aldrig vad ens vänner kan dra en in i.

Om man inte kan läsa noter så kan man inte sjunga med de andra eftersom att man inte kan melodin, melodin består ju av noter.

En av de som svarade ”nej” på frågan skriver följande:

Det beror ju förstås på vad man vill göra eller jobba med när man blir stor. För mig är det lite viktigt att kunna göra det för jag går på piano men jag vill inte bli pianist när jag blir stor.

Jag och min familj har lätt för att lära mig sånger och då behöver jag inte noter.

En elev svarade varken ”ja” eller ”nej” och svarade lite medlande:

Jag tycker att det beror på. Har man en musklärare som är bra på att lära ut så behövs det inte. Annars är det väldigt bra. Dessutom beror det på om man är bra på gehör eller inte.

## 5.2. Intervjuer

Här kommer utdrag ur de tre intervjuerna som genomfördes i anslutning till enkäten. Eleverna är anonymiserade och blir här benämnda som A, B & C.

De första två frågorna i enkäten redovisas i samma stycke då de vävdes samman i intervjun.

### **Hur duktig tycker du att du är på att läsa noter?**

#### **Spelar du något instrument?**

Deltagare A anser sig vara ”väldigt bra” på att läsa noter, spelar fiol i kulturskolan och har gjort det i ca sex och ett halvt år. Deltagare A började spela via suzukimetoden och uppger att det var en förälder som uppmuntrade vederbörande till att börja lära sig noter.

Det var egentligen hemma som jag började med noter, för min lärare ville egentligen inte att vi skulle börja läsa noter alls förrän vi var nästan åtta till tio år. Så mamma började lära mig noter hemma och sen så började jag ju på [skolans namn] också. (”skolans namn”, red. av förf. av anonymitetsskäl)

Även deltagare B upplever sig vara ”väldigt bra” på att läsa noter, men spelar ej något instrument. Det verkar dock vara en tolkningsfråga då vederbörande spelar lite piano hemma.

...men vi får ju pianoläxor ibland och så har vi även fått skriva en egen låt själva så lite piano kan jag spela, lite ackord och sånt. Men annars så spelar jag inte något instrument.

Deltagare C svarar ”ganska bra” på frågan om denne upplever sig vara bra på att läsa noter, har spelat trummor för lärare i tre år och tycker att det är lättare att läsa rytmer än tonhöjd, vilket vederbörande själv tror har att göra med trumundervisningen.

...jag känner mig lite olika säker på olika delar inom musikteori, typ såhär notvärden och sånt känner jag mig väldigt säker på. Men lite mera i sången, alltså vilka toner är såhär C och så, det känner jag lite mer osäker på...

### **Tycker du att det är någon skillnad på att läsa noter när du ska sjunga och när du ska spela?**

Här svarar deltagare A ”nej” och tycker att det är mycket som är likt mellan de två olika momenten. Den intervjuade spelar fiol och spelar därför oftast efter g-klav, vilket ju är samma som vid sång i diskantkör, vilket generellt är fallet för elever i årskurs sex.

...med sången så är det ju mest bara att man ska lära sig texten och melodin och sen är det oftast dirigenten som bestämmer liksom hur man ska göra med tempo och allt sånt som har med musiken att göra egentligen. Och sen på fiolen så är det ju noterna som bestämmer på ett sätt, sen så kan man ju välja lite själv också så det är ju ungefär likadant.

Vidare i intervjun kommer det fram att vederbörande har något som dennes mamma kallar för ”passivt gehör”. Den intervjuade kan tonerna A D G E, vilka alltså är strängarna på fiolens namn. På frågan om den intervjuade kan känna igen en ton och veta på ett ungefär vad den heter blir svaret:

Alltså det beror på, jag kan bara vissa. Annars kan jag ju bara tänka från den tonen jag kan.

Även deltagare B svarar ”nej” på denna fråga och menar:

Ja, jo för jag tänker att om det är t.ex. G-klav så är det ju samma toner som när man sjunger som när man spelar piano...man vet ju var tonerna sitter på pianot så därför tycker inte jag att det är någon större skillnad.

Dock uppger vederbörande, efter vidare frågor om det är lika lätt att sjunga tonen G som att spela tonen G på ett piano utan någon referens, att det inte är lika lätt:

Ja, alltså jag har inte perfekt gehör så det är lite svårt.

Deltagare C tycker att det är skillnad och har svarat ”ja” och svarade:

När jag spelar trummor så är betydelsen av hur högt eller lågt en not sitter vilken trumma det är medan när man sjunger visar det hur hög eller låg en ton är. Men notvärdena, takterna och dynamiken är samma med trummorna och i sången.

### **Hur mycket tror du att följande saker har påverkat din notläsningsförmåga?**

#### **Körlektioner i skolan:**

Samtliga intervjuobjekt har svarat 3, d.v.s. ”ganska mycket” på denna punkt.

...lärarna hjälper ju för de brukar ju ibland sjunga före och sen så får klassen sjunga efteråt. Och dessutom så är det lättare om man har någon sorts uppfattning om hur melodin ska vara innan man börjar sjunga helt själv.

...jag kunde redan ganska mycket när jag kom hit, i fyran då, så på så sätt har det hjälpt mig ganska mycket, men inte fullt ut eftersom jag redan kunnat lite innan.

...om läraren visar hur man ska sjunga så kanske man bara lyssnar och sjunger efter och inte kollar så mycket i noterna...man lyssnar ju samtidigt som att man kollar i noterna, men ibland kan det bli att man bara lyssnar.



### **Teorilektioner i skolan:**

På denna punkt svarar deltagare A 1, dvs. ”lite”.

...det är mest bara grundsaker som jag redan hade lärt mig hemma eller på mina fiollektioner.

Deltagare B svarar 4, dvs. ”våldigt mycket”.

...där får jag ju sådär special, om intervall och sånt och lite olika ackord, vad de heter och hur man känner igen ett litet och ett stort intervall och sånt.

Deltagare C tycker också att de har hjälpt ”våldigt mycket”

...jag hade liksom lite förkunskaper och då är det ganska lätt att bara hänga med och få lite mer kunskap. Men även att vi har jobbat med såhär arbetsblad och så med instruktioner och det tycker jag funkar väldigt bra för mig.

### **Instruktionsfilmer på internet (t.ex. Youtube):**

Här har både deltagare A och B svarat 0, dvs. ”inget alls”. Deltagare A menar att det är mycket lättare att gå och fråga sina föräldrar än att söka på internet i det här fallet.

Deltagare B säger:

Det är säkert ganska bra, men jag har inte så stor hjälp av det för att jag är ganska bra på att läsa noter, så jag ser ingen större användning. För att om det är ett nytt stycke som man ska kunna t.ex. tills på måndag kan ju några kanske behöva hjälp med att få in det där, hur det ska låta och sånt, och hur man kan läsa noterna bättre. Men det är inget större problem för mig, det är därför jag inte brukar använda Youtube och sånt.

Deltagare C svarar däremot 2, dvs. ”en del”.

...dels så använder jag ju, det är ju kanske inte så mycket instruktionsfilm, men jag använder ju det till typ såhär trumnoter. Någon gång har jag hittat någon not där. Men ja, för någon gång för ganska länge sedan när jag inte kunde så mycket om trummor alls då hittade jag någon video där man kunde lära sig lite mer om trummor just, men inte så mycket om sång kanske då /.../ det var typ lite notvärde och vad de olika trummorna hette och lite så.

### **Instrumentundervisning utanför skolan (t.ex. via kulturskolan):**

Deltagare A och C har svarat 4, dvs. ”våldigt mycket” medan deltagare B, som redan uppgett att han inte tar lektioner i något instrument således svarar 0, dvs. ”inget alls”.

...om jag inte hade spelat trummor hade jag nog varit ganska mycket sämre på musikteori, för det har hjälpt mig väldigt mycket tror jag. (deltagare C)

### **Föräldrar/familj:**

Deltagare A svarar här 4, dvs. ”våldigt mycket” och menar att musiken är viktig för hela familjen och att det alltid har varit mycket musik och kultur i släkten.

Både mamma och pappa är musiker, så de själva lärde sig allt som har med musik att göra tidigare än vad jag gjorde till och med ... Så de kan ju noter, dom kan spela både fiol och sen så nu så spelar de altfiol. Och ja, de kan ju liksom allt det som jag behöver veta.

Deltagare B upplever inte att familjen har haft lika stort inflytande och svarar 2, dvs. ”en del”. Vederbörande uppger dock att modern, som är professionell musiker, har hjälpt den intervjuade att bli bättre på avista-läsning och att de ofta musicerar tillsammans.

...på t.ex. medeltidsveckan på Gotland så brukar vi sjunga. Sen så lär vi oss nya låtar ibland också. Så på så sätt har hon hjälpt mig.

Deltagare C svarar 3, dvs. ”ganska mycket” och påtalar att fadern är engagerad och hjälper till mycket.

...min pappa har nog gått på kör sedan han var tio, så då har han kunnat hjälpa mig ändå väldigt bra om vi har haft musikteoriläxor eller även typ när jag spelar trummor så brukar han hjälpa mig.

### **Eget intresse:**

Här svarar deltagare A ”ja” vilket eventuellt tyder på ett eventuellt missförstånd från dennes sida. Den intervjuade uppfattar möjligtvis detta som en mer generell fråga som inte är kopplad till källor till notläsningsförmåga eftersom vederbörande uppger att denne spelar fiol och nyss har börjat på teater. Vid vidare frågor om deltagandet i teatern hjälper med musikteorin blir svaret:

Nej, det är inte musikalerna och sånt som vi brukar göra, utan det är mest bara vanliga teaterpjäser.

Deltagare B svarar 4, dvs. ”väldigt mycket” och uppger att vederbörande går i en kör på fritiden som har hjälpt denne att lära sig mycket om noter.

...jag började där när jag var runt sju, kan jag tro. Och då så, förstå så var det ju jättesvårt, man hängde inte alls med, men man har ju fått lära sig lite för man fick ta hjälp av andra som kunde bättre. Och sen så kunde man hänga med också och sjunga.

Deltagare C svarar 2, dvs. ”en del”.

Jag gillar musik väldigt mycket så om jag har tid över övar jag ofta på musikteori ... mest genom trummorna. Men ibland efter någon lektion om jag känner mig lite osäker så kan jag gå hem och kolla upp lite.

## Är det viktigt att kunna läsa noter?

Här har samtliga deltagare svarat ja.

...jag har en kompis i klassen som inte riktigt kan läsa noter och hon tycker att det är jättesvårt att lära sig noter och melodier på körlektionerna och dessutom om man spelar fiol så är det ju ganska viktigt att man kan spela, för ibland brukar min fiollärare vilja gå igenom ett stycke med mig. Jag får ett stycke och ställer på notstället och så spelar hon igenom det lite långsamt med mig. Och om man inte kan noter då så blir det nästan lite pinsamt. (deltagare A)

Ja, jag tycker att det är väl lite allmänbildning kanske. Men också att det kan ju komma situationer där man behöver kunna läsa noter. Man behöver inte vara expert på det, men ändå känna till lite så att man kan t.ex. vara med i roliga evenemang och sånt... (deltagare B)

För mig är det i alla fall väldigt viktigt för att jag både sjunger väldigt mycket och spelar instrument. Det är jul om man kan sjunga och spela så mycket som möjligt. Då växer intresset för musik. (deltagare C)

## 6. Diskussion

Syftet med denna undersökning formulerades i tre punkter och kommer i detta kapitel att besvaras med varje fråga som rubrik.

### 6.1. Vilka aktiviteter anser eleverna har förbättrat deras färdigheter i notläsning?

När enkäten utformades valde forskaren ut ett antal områden som kunde antas vara till grund för färdigheter inom notläsning. Med anledning av att enkäten inte skulle bli alltför omfattande så valdes sex områden ut där ”eget intresse” var ett av svarsalternativen. Där fanns det plats för egna kommentarer för eleven att fylla, ifall det var så att de ville ge ett svar som forskaren inte hade förutsett.

Enkäten ger ett tydligt svar på att eleverna anser att teorilektionerna har hjälpt dem allra mest. På en skala från 0-4, där 4 representerar ”väldigt mycket” och 0 ”inget alls” så hamnar *teorilektioner* på ett medelvärde av 3,07. På andra plats kommer sedan *körlektioner* på 2,66 och efter det, på nära nog en delad tredjeplats, kommer *eget intresse* och *instrumentundervisning utanför skolan* med 2,4 respektive 2,37. *Föräldrar och familjs* inflytande får anses stå lågt i kurs med medeltalet 1,7 medan *instruktionsfilmer på internet* hamnar sist på 0,7. Intervjuobjekten vittnar om att de får bra hjälp under dessa lektioner och att de uppskattar när de får jobba med arbetsblad och tydliga instruktioner. Förmodligen är detta ett arbetssätt de känner igen och är vana vid från andra ämnen, till exempel inom matematik. De elever som upplevde att de kunde en del teori innan de började i musikklass uppger att även de har lärt sig mer även om det är mycket upprepning under de första åren.

Dessa svar får anses högst rimliga då teorilektionerna först och främst handlar om att lära ut just notläsning. Enligt Mills & McPerherson (2006) är det viktigt att inte ge eleverna för mycket information direkt utan endast det som den behöver för att kunna genomföra det aktuella momentet. Eftersom denna forskning inte innefattade besök i klassrummen är det svårt att exakt säga hur undervisningen går till, men med tanke på hur kursplanen är

upplagd i övriga moment och ämnen kan en kvalificerad gissning vara att även musikteorilektionerna har en god progression som ska matcha elevernas framsteg.

Körsången bygger vid de allra flesta tillfällen på sång ur noter och tränar självklart notvanan även om många elever verkar använda sig av sitt gehör för att snappa upp melodierna och i stor utsträckning lär sig sina stämmor utantill. När det kommer till det egna intresset är det framförallt kör och egna lektioner som nämns, inget som egentligen inte kan inbegripas i punkten *instrumentspel utanför skolan (t.ex. via kulturskolan)*. Det faktum att *instruktionsfilmer på internet* hamnar så lågt i kurs förväntar till viss del då en enkel sökning via Youtube på t.ex. ”kvintcirkeln” ger ett antal svar med god undervisning. Dessa filmer verkar dock rikta sig till äldre elever och kanske är det så att det krävs en större mognad och ett mer uttalat intresse för just musikteori än vad som finns hos de flesta elever i årskurs sex.

De aktiviteter som kan anses påverka eleverna i större grad är alltså:

1. Teorilektioner - Här få eleven möjlighet att få musikteorins grunder och funktionerna förklarade för sig samt tid till att göra de repetitiva moment som krävs för att de ska komma ihåg det de lär sig. Det krävs tid för att lära sig att skriva en fin g-klav eller för den delen vanliga noter.
2. Körlektioner - Här sätts teorin in i praktik och intervall blir plötsligt inte bara något de behöver lära sig separerat från musiken utan något de kan ha nytta av. De får även användning av förståelsen av olika dynamiska beteckningar och dylika symboler som talar om hur musiken ska framföras. Det kan även vara så att en del av eleverna inte är mogna för att ta in musiken via notläsning, om man får tro Björkvold (1991), och då har de, under dessa lektioner, möjlighet att framför allt använda sig av sitt gehör.
3. Eget intresse/individuell undervisning - Dessa två områden sammanfaller förmodligen i många fall då många musiklärare på Kommunala musikskolan vittnar om problem med att behålla eleverna under lång tid. Om en elev fortsätter att gå i individuell instrumentundervisning finns förmodligen ett visst mått av eget intresse, vilket borgar för en positiv inställning till lärandet.

## **6. 2. I vilken utsträckning anser eleverna att de olika aktiviteterna påverkat deras färdigheter i notläsning?**

Genom att utläsa vilka ämnen som har fått mest procent av svaren ”väldigt mycket” i enkäten är det möjligt att se att det finns en viss skillnad mot medeltals-modellen som användes ovan. Teorilektionerna ligger fortfarande högst i kurs där 42 procent av de som svarade på enkäten uppgav att teorilektionerna hade påverkat notläsningen ”väldigt mycket” medan instrumentundervisning utanför skolan seglar upp på en andraplats med hela 39 procent svar på samma fråga. Detta kan förmodligen förklaras med att inte alla spelar på instrument i ordnade sammanhang på fritiden vilket gör att medeltalet i det stora sammanhanget sjunker medan de som spelar upplever att det är till stor hjälp och således valt alternativet ”väldigt mycket”. På tredje plats kommer körlektioner som tappat en placering mot i medeltals-modellen, men fortfarande har en stark placering där 27 procent uppger att det har hjälpt dem ”väldigt mycket”. Att teorilektioner hamnar högst i både medeltal och procent får anses högst rimligt då dessa lektioner just syftar till att ge eleverna djupare kunskap inom notläsning och musiklära. Det är dock lite problematiskt att det i dagens läroplan inte längre anses vara särskilt viktigt att vara en god notläsare (se kap. 2.3. Notläsning i ämnesplanen). Detta kan på längre sikt skapa en djupare klyfta mellan de som har blivit exponerade för noter under skolgången och de som knappt har sett dem alls. Det är kanske inte ett enormt samhällsproblem, men för de

elever som vill söka vidare till gymnasieutbildningar med musikinriktning och inte har stöd och kunskap med sig hemifrån inom dessa områden blir det tufft att klara de bitarna av antagningsproven. Detta gör att endast de ungdomar som har föräldrar med ekonomi och/eller egen kunskap inom området har möjlighet att tillskansa sig de goda kunskaper som krävs vid vissa skolors antagningsprov.

### **6.3. På vilket sätt anser eleverna att de olika aktiviteterna har påverkat deras färdigheter i notläsning?**

Samtliga intervjuobjekt har svarat ”ganska mycket” på frågan om hur mycket körlektionerna har påverkat deras notläsningsförmåga vilket gör att de faller in väl i de övriga svaren från enkäterna där körlektioner hamnade på andra eller tredje plats. Två av de intervjuade pratar om att det hjälper mycket om läraren sjunger före och är dessutom rätt ärliga med att de ibland inte tittar så mycket i noterna utan mest lyssnar ...*man lyssnar ju samtidigt som man kollar i noterna, men ibland kan det bli att man bara lyssnar*. Detta kan ju härledas till Suzukis teorier om att ett barn först lär sig prata sitt modersmål innan det lär sig att skriva och läsa och att det är likadant med notläsningen (Svenska suzukiförbundet, 2003). Även om Suzuki framförallt pratar om instrumentspel så är teorierna intressanta att ha med i tankarna kring detta då det förmodligen skulle bli helt andra svar om elever ur årskurs 9 skulle fylla i den. Eleverna i denna undersökning har ganska nyligen blivit bekanta med noternas språk och är fortfarande i upplärningsprocessen, därför använder de sitt gehör till större del än vad de förhoppningsvis kommer att göra senare i sin läroprocess. Att de sedan tittar i noterna och har möjlighet att koppla samman det de hör och sjunger med notbilden är förmodligen en säker väg till en god notläsningsförmåga. Viss forskning visar att bäst resultat vid notinläring nås om eleven tidigt i processen kan koppla samman noterna med ett musikaliskt sammanhang (Mills & McPherson, 2006), vilket är precis det som händer vid körsång.

När det kommer till teorilektionerna har ett av intervjuobjekten svarat ”lite” och två ”väldigt mycket” på frågan om hur mycket den har påverkat deras notläsningsförmåga. Deltagare A som svarar ”lite” menar att den redan har lärt sig det mesta eftersom den spelar violin vid sidan om skolan. Deltagare B menar att den får hjälp och förklaringar gällande intervall och ackord och deltagare C har även den redan en del förkunskaper och tycker att det är lätt att hänga med i undervisningen tack vare det. Det verkar vara teoretiseringen och de närmast matematikliknande inlärningsmodellerna som gör sitt till här. Att få sitta med ett arbetsblad och lätt kunna gå tillbaka och titta på tidigare övningar och se de logiska mönster som finns i ackord och intervall är nyttigt då det blir konkreta kunskaper. Flera av eleverna vittnar om att det är lättare att spela efter noter på instrument eftersom man kan se var man ska sätta fingret för att få en viss ton, medan det är mer diffust när man sjunger.

Anledningen till att deltagare C ansågs vara intressant att intervjua var att den uppgav att instruktionsfilmer på internet (t.ex. Youtube) hade påverkat denne till ”en del”. Detta visade sig sen snarare vara något denne gjorde för att få inspiration till sitt trumspel och rytmexempel snarare än kvintcirkel och ackord. I övrigt anser de allra flesta i undersökningen (61 procent) att den inte har påverkat dem alls. Deltagare A menar att det är mycket lättare att gå och fråga en förälder och samtliga intervjuade berättar att de har föräldrar som musicerar på olika sätt. Detta gör att det förmodligen finns ett stöd hemifrån i dessa frågor som inte finns i andra hem där föräldrarna inte har samma kunskaper.

Gällande frågan om instrumentundervisningen utanför skolan uppger de två av intervjuobjekten som går och tar instrumentlektioner ”våldigt mycket” medan den som inte spelar något svarar ”inte alls”. Detta styrker den tidigare tesen om att de som spelar instrument har stor hjälp av det och att de kan ta med sig den kunskapen in i skolan.

Gällande föräldrar och familjs inflytande på notläsningen varierar svaren bland de intervjuade från ”en del” till ”våldigt mycket”. Föräldrarna är själva aktiva som musiker och spelar med sina barn och kan visa eller förebilda när de ska spela instrument eller lära sig sånger. Detta gör att den kunskap de har går vidare till barnen i en miljö som förmodligen är mer avslappnad än skolmiljön. Något som självklart är svårt att kompensera för barn som inte har det naturligt i sin hemmiljö

När det kommer till det egna intresset vittnar deltagare B om att det kan vara väldigt konstruktivt att hamna i ett sammanhang där det musiceras på en högre nivå än vad man själv är van vid. Denne började i en välkänd kör som sjuåring och kände först att det var väldigt svårt att hänga med men upplevde sedan att det blev lättare och lättare. Det kan säkert vara så att ett aktivt val gör stor skillnad när det handlar om viljan att lära in. Om en person väljer att vara med i ett sammanhang och en social kontext är den förmodligen mer villig att lära sig nya saker för att passa in än om den upplever att den nya kunskapen är påtvingad.

## 7. Slutsats

I stort får man anse att det är tydligt att teorilektionerna är den allra viktigaste källan till notkunskap för eleverna som har deltagit i denna enkät. De elever som spelar instrument vid sidan om skolans undervisning upplever att det har varit nästan lika viktigt som teorilektionerna. Detta kan förmodligen bero på att kulturskolan och liknande institutioner ofta bedriver undervisning individuellt eller i små grupper och på så sätt har möjlighet att undervisa individen på ett sätt som passar den. Det är också viktigt att sätta notläsningen i ett sammanhang, något som musikklasseleverna gör när de sjunger i kör och på så sätt både kan lyssna till musiken, se noterna och sjunga tillsammans på en gång. Detta bäddar för en god förmåga att läsa noter.

## 8. Referenser

- Björkvold, J. (2005). *Den musiska människan*. Stockholm: Runa
- Ekbäck, A. (2003). *Musikklass på högstadiet – elevers upplevelse av musikprofil*. Examensarbete Musiklärarutbildningen: Musikhögskolan Stockholm
- Holme, I.M & Solvang, B.K. (1997). *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*. (2., [rev och utök.] uppl) Lund: Studentlitteratur
- Kopiez, R., Weihs, C., Ligges, U., Lee, J. I. (2006). *Classification of high and low achievers in a music sight-reading task*. Psychology of Music, 34 (1), 5-26.
- Lgr11: *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. (2011) Stockholm: Skolverket
- Liljegren, M., Vesik, L. (1990). *Absolut gehör; en definitionsfråga?* Specialarbete vid Musikhögskolan i Örebro.
- Mills, J., & McPherson, G. E. (2006). Musical literacy (pp. 155-172). In: G. E. McPherson (Ed.), *The child as musician: A handbook of musical development*. Oxford: Oxford University P.
- Palm Lebel, Y (2008) *Musikklasser i Sverige*. Examensarbete vid Kungl. Musikhögskolan.
- Relativt gehör. [u.å]. *Nationalencyklopedin* (1994) Höganäs: Bokförlaget Bra Böcker AB
- Sachs 1995, hittad i Breidegard, B. (2000). *En datorexekverbar modell för lärande [elektronisk resurs]*. Lic.-avh. Lund: Univ., 2000. Lund.
- Sundin, B. (1995). *Barns musikaliska utveckling*. Stockholm: Liber Utbildning
- Åstrand, H. (red) (1975-1979). *Sohlmans musiklexikon*. (2., revid. och utvidgade uppl.) Stockholm: Sohlman.

### Elektroniska källor

- En kort biografi av Enid Wood  
<http://internationalsuzuki.org/shinichisuzuki.htm> (2015-11-11)
- Folkmängdsstatistik  
[http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START\\_BE\\_BE0101\\_BE0101A/FolkmandNov/?rxid=16246f7d-2f10-4095-b742-4718cfdc23ab](http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101A/FolkmandNov/?rxid=16246f7d-2f10-4095-b742-4718cfdc23ab) (2015-05-01)
- <http://www.shazam.com> (2015-11-11)
- <https://press.spotify.com/us/information/> (2015-04-28)
- Lägesrapport 2014 – resultat från Kulturskolerådets statistikinsamling  
[http://www.kulturskoleradet.se/sites/smok.d7.nx/files/atoms/files/1503nulagesrapport\\_resultat.pdf](http://www.kulturskoleradet.se/sites/smok.d7.nx/files/atoms/files/1503nulagesrapport_resultat.pdf) (2015-05-01)
- Motion angående estetiska ämnen som gymnasiegemensamma ämnen  
[http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Motioner/Estetiska-amnet-som-gymnasiege\\_H102Ub373/?text=true](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Motioner/Estetiska-amnet-som-gymnasiege_H102Ub373/?text=true) (2015-05-02)

Musikskolan Lilla Akademien

<http://lillaakademien.se/verksamheter/grundskolan/ansokan/> (2015-09-29)

PM – omläggning av gymnasieskolan

[http://www.socialdemokraterna.se/upload/Gruppledare/Ibrahim\\_baylan/Omlaggnig\\_av\\_gymnasieskolan.pdf](http://www.socialdemokraterna.se/upload/Gruppledare/Ibrahim_baylan/Omlaggnig_av_gymnasieskolan.pdf) (2015 -09-28)

Publikation om Gymnasiegemensamma ämnen

[http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?\\_xurl\\_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf2583.pdf%3Fk%3D2583](http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf2583.pdf%3Fk%3D2583) (2015-05-02)

SFS1905:6

[http://www.arkivinformation.se/xtf/view?docId=SE/H252/VIM1/1153-1.ead.xml&doc.view=entire\\_text](http://www.arkivinformation.se/xtf/view?docId=SE/H252/VIM1/1153-1.ead.xml&doc.view=entire_text) (2015-11-11)

Skolverket (2011) *Kursplan och betygskriterier i ämnet musik*

<http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/musik> (2015-04-28)

Skolverket (2014) Sex- och samlevnadsundervisningen i musik

<http://www.skolverket.se/skolutveckling/vardegrund/demokrati-och-likabehandling/sex-och-samlevnad/i-undervisningen/musik-1.204856> (2015-11-11)

Svensk skoltidning (1963) *Musik, gymnastik och slöjd under den nya läroplanen för grundskolan (Lgr 62)* <http://www.lararnashistoria.se/node/1394> (2015-11-11)

Svenska suzukiförbundet (2003). *Suzukimetoden: en kort introduktion*

<http://www.swesuzuki.org/Suzukifolder.pdf> (2015-11-11)

Vetenskapsrådet (1990). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-*

*samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig på: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> (2015-01-11)



# Bilaga 1 – Enkät

Hej!

Jag som gör den här enkäten heter Marcus Josephson och jag skriver just nu mitt examensarbete på Kungl. Musikhögskolan. De senaste åren har jag studerat till körlärare och har jobbat mycket med barn- och ungdomskörer vilket har lett till att jag har blivit nyfiken på hur ni upplever att ni lär er noter.

Den här enkäten delas ut till tre klasser. Efter att ni har fyllt i den kommer jag att vilja göra en kort intervju med en person ur varje klass där vi pratar lite mer om de frågor ni har fått svara på. Därför ber jag er att skriva ert namn på enkäten nu, men så fort intervjuerna är klara kommer jag att ta bort era namn så att ni är helt anonyma i slutrapporten.

Tack för din medverkan!

---

Namn: \_\_\_\_\_

**Hur duktig tycker du att du är på att läsa noter?**

0 = inte alls bra, 1 = lite bra, 2 = bra, 3 = ganska bra, 4 = väldigt bra

**Spelar du något instrument? (ja/nej)**

Om ja, vilket/vilka instrument? \_\_\_\_\_

Hur länge har du spelat det? \_\_\_\_\_

**Tycker du att det är någon skillnad på att läsa noter när du ska sjunga och när du ska spela? (ja/nej)**

Beskriv gärna med egna ord:

---

---

---

---

---

---

---

**Hur mycket tror du att följande saker har påverkat din notläsningsförmåga?**

0 = inget alls, 1 = lite, 2 = en del, 3 = ganska mycket, 4 = väldigt mycket

Körlektioner i skolan:

Teorilektioner i skolan:

Instruktionsfilmer på internet (t.ex. youtube):

Instrumentundervisning utanför skolan (t.ex. via kulturskolan):

Föräldrar/familj (beskriv gärna med egna ord):

---

---

Eget intresse (beskriv gärna även med egna ord):

---

---

**Är det viktigt att kunna läsa noter? (ja/nej)**

Om ja, varför är det viktigt att kunna läsa noter?

---

---

---

---

---

Om nej, varför är det inte viktigt att kunna läsa noter?

---

---

---

---

---